

ク

9

ム

0

ル

0

TRADUCYJNY

UBIÓR JAPONŃSKI

Nazwa *kimono* określa zarówno całość tradycyjnego ubioru japońskiego jak i stanowiącą jego podstawę szatę o bardzo charakterystycznym, prostym kroju. Jej początków możemy doszukiwać się w wiekach odpowiadających europejskiemu średniowieczu. W okresie Heian (VIII - XIIw.), noszono na dworze cesarskim *kosode* - szatę, która przypominała krojem i wyglądem dzisiejsze kimono. Na nią zakładano kilka warstw wierzchnich okryć. W ciągu następnych stuleci strój ulegał przemianom, by w okresie Edo (XVII - XIXw.) przyjąć obecną formę.

Współczesne kimono pełni zarówno funkcję stroju uroczystego, jak i ubioru noszonego na codzień w domu. Oczywiście każdy z powyższych wariantów różni się od siebie stylem i charakterem. Kimona bowiem są dostosowane jakością i rodzajem materiału, kolorystyką i zdobnictwem do pory roku, okoliczności i osoby je noszącej.

Kimona kobiece są zazwyczaj wielobarwne. Ubioru panieńskie wyróżniają się długimi rękawami. Strój uroczysty składa się z przynajmniej dwóch szat, zakładanych warstwowo na bieliznę. Muszą być one ze sobą zharmonizowane kolorystycznie i założone tak, aby wyłogi spodniej szaty były widoczne spod kimona wierzchniego. Kimona podtrzymywane są w pasie bawełnianymi i jedwabnymi paskami oraz zawijane w fałdę, kryjącą kobiecą figurę. Poły kimona nie mają prawa rozchyłać się w trakcie chodzenia, narzucając Japonkom sposób poruszania się małymi, posuwistymi krokami. Jest to wynikiem traktowania stroju kobiecego jako dzieła sztuki, które miało dostarczać przeżyć natury artystycznej poprzez umożliwienie jego kontemplacji. Eliminowano więc te elementy, które mogły rozpraszać patrzącego.

Uzupełnieniem, a zarazem integralnym, niezmiernie istotnym elementem ubioru kobiecego jest pas *obi*, którego wzór i kolorystyka określa ostateczny charakter stroju. Jest on zarazem nośnikiem informacji dotyczących statusu społecznego kobiety. Mężatki wiążą go w przeróżnego kształtu węzły, a dziewczęta w skomplikowane, rozbudowane kokardy.

Kimona męskie są znacznie bardziej stonowane kolorystycznie. Ornament dopuszczalny jest jedynie na kimonach nieoficjalnych, bądź na podszewkach. Tradycyjny strój składa się z zakładanych na

kimono wierzchnie spódnico spodni *hakama* oraz narzutki *haori*. W przypadku większych uroczystości w miejsce *haori* zakładana bywa narzutka o sztywnych ramionach, zwana *kamishimo*. Strój uzupełnia pas, zakładane przy wyjściu z domu *chodaki* oraz wachlarz.

Stroje dziecięce są bardzo podobne do strojów dorosłych. Często zszywa się je z kilku rodzajów materiałów, a system zakładek pozwala powiększać ubiór w miarę wzrostu dziecka. Są zazwyczaj bardzo kolorowe, choć i tutaj widoczna jest różnica w kolorystyce i zdobnictwie ubiorów przeznaczonych dla chłopców i strojów dziewczęcych.

Wzornictwo tkanin, z których szyte są kimona, jest niesłychanie różnorodne. Ornamenty wykonywane są zarówno technikami tradycyjnymi (takimi jak nanoszenie wzoru podczas tkania, zakrywanie części tkanin przed farbowaniem, haftowanie czy malowanie pędzelkiem), jak i całkowicie nowymi technologiami, które jednak często naśladują efekty zdobnicze charakterystyczne dla dawnych metod. Wykorzystywane wzory to głównie motywy zaczerpnięte z natury, sceny z życia dworskiego, elementy architektury, zwoje, elementy uzbrojenia. Często stosowane są ornamenty symbolizujące pewne stany ducha, a nadające charakter strojowi (np. symbole szczęścia i pomyślności na stroju ślubnym, smutku na kimonach żałobnych itd.). Wszystkie prezentowane na wystawie kimona są własnością Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Całość istniejącej kolekcji (około 200 obiektów) została pozyskana w dwóch partiach. Pierwsza, licząca około 30 elementów stroju japońskiego stanowi fragment zbioru, będącego efektem przeprowadzonej w roku 1971 wymiany kolekcji pomiędzy naszym Muzeum a Muzeum Uniwersytetu Yakoma Gakuin w Tokio. Natomiast 170 eksponatów uzyskaliśmy w roku 1994 w formie daru społeczeństwa Japonii przekazanego nam za pośrednictwem Towarzystwa Polsko - Japońskiego oraz p.Masakatsu Yoshida.

Anna Styczyńska

090000

09 XI 60

р. 14⁰⁰

24. XI. 1997 откравце выставка
в Музеум Оксогоуым в Јелениг
гора